

La resta de la trilogia: Purgatori, al Teatre Lliure (fins al 7 de juliol), i Paradiso, a La Capella (fins al 6 de juliol)

Un Infern poètic (o la mort de l'artista)

Infern

Teatre Grec

29 i 30 de juny

Direcció, escenografia, il·luminació i vestuari:

Romeo Castellucci

Companyia Societas Raffaello Sanzio

Música original:

Scott Gibbons

Coreografia:

Cindy Van Acker i Romeo Castellucci

Col·laboració en l'escenografia:

Giacomo Strada

Escultures, mecanismes i pròtesis:

Istvan Zimmermann i Giovanna Amoroso

Un dels plats forts d'aquest Grec. La versió lliure de la Divina Comèdia de Castellucci havia creat moltes expectatives. La primera proposta, Infern, s'ha pogut veure, únicament durant dos dies, a l'incomparable espai del teatre Grec de Montjuïc que no només serveix d'escenari, sinó que forma part de l'obra, on el paisatge és un personatge més. Prescindint del text, l'italià proposa un seguit d'imatges plàstiques, més properes a la performance que al teatre convencional, que ens fan reflexionar sobre la mort, la soledat o la autoconsciència de l'artista contemporani.

Mentre esperem que arrenqui l'espectacle, unes lletres lluminoses, on es llegeix el títol de l'obra, tremolen i produeixen sons histriònics, que ens recorden l'últim Lucio Fontana, que utilitzava llums de neó per insistir en el seu espacialisme. És un avís. Hem vingut a veure una obra d'art, una instal·lació.

Es tracta d'una aposta molt personal i, conscient d'això, Castelluccia comença el seu peculiar Infern envoltat de gossos furiosos que l'ataquen. Assumeix els riscos. D'aquesta manera, signa la seva posada en escena i acompanya, així, com si de Virgili es tractés, uns espectadors que tot seguit veuen com un actor escala la muntanya, sortint del quadre escènic, fins perdre's al bosc. Silenci durant uns minuts. Des del més alt, cau una pilota que serveix com a metàfora del primer dels nou cercles de què ens parla Dante i pels quals cal baixar fins arribar al centre de l'infern.

A partir d'aquest moment, les imatges poètiques no paren d'aparèixer. Les llums i els sons, a falta de text que acompanyi la narració, van donant pistes. No hi ha personatges, només actors anònims, figurants, vells i nens que colpegen un mur del qual no poden escapar, el mur de la mort i l'oblit. Algú trepitja una calavera fins que la trenca. Allò que hem estat i allò que mai més serem. Una ballarina s'arrossega per terra. I el cub... Un dels moments més enigmàtics, i més angoixants, de la proposta. Apareix un cub en forma de mirall que primer ens reflecteix, ens mostra que nosaltres formem part d'allò que s'està vivint a l'escenari, però que de cop s'il·lumina i mostra l'interior: un grup de nens que, aliens a allò que està passant a l'exterior, juguen i parlen entre ells mentre una massa negra els persegueix. La innocència vista de front, que sorprèn i angoixa.

L'aparició d'Andy Warhol dona un gir a aquest Infern. Es mostra l'autor, l'artista, que és autoconscient i que, com anunciaria Walter Benjamin a L'obra d'art en l'època de la seva reproductibilitat tècnica, construeix una obra ha perdut la seva aura. Ens fotografia. Nosaltres també estem condemnats a la mort. A la paret, es poden llegir algunes de les obres més importants de l'artista americà. Precisament, és l'exemple de Warhol, de la seva Brillo Box, allò que utilitza el crític Arthur Danto - vegeu la coincidència gairebé exacta amb el nom de l'autor de la Divina Comèdia - per explicar la transfiguració del lloc comú, de com l'objecte corrent es converteix en objecte artístic i, per tant, protagonista d'una interpretació sense la qual no hi ha obra estètica. No hi ha obres originals des de Warhol, sinó còpies, reproduccions i, amb el pop art, el ritual deixa pas a l'autoconsciència de l'artista, que sap que sense teoria no hi ha possibilitat de seguir amb la història de l'art.

Una tela blanca cobreix, per uns minuts, el públic. S'ha des-velat el secret. La puresa virginal desapareix, i se'ns presenten les imatges més poètiques, però més dures i tràgiques. Un piano crema, un enorme i perfecte cavall blanc és tacat amb pintura vermella i se sent una veu que pregunta "On ets?". La massa de figurants mostra afecte i, alhora, violència, i es van degollant els uns als altres. Sona, incessantment, el soroll de cotxes que frenen i xoquen. La mort de l'Home modern que, mitjançant el progrés, s'ha anat mutilant, auto-aniquilats.

No hi ha dubte que estem davant d'un espectacle en el qual s'aconsegueixen moments de gran bellesa plàstica. No hi ha fronteres entre els gèneres, i la dansa (el dia que ha mort, precisament, la coreògrafa Pina Bausch, creadora de la "dansa-teatre"), la pintura i la instal·lació semblen anar de la mà. No podem deixar de pensar en el recent premiat Bill Viola, i algunes de les imatges proposades, com quan els actors pugen al cub negre i es deixen caure d'esquena cap al buit, semblen una referència directa a l'"inventor" del videoart i a obres com Resurrection. Però és precisament aquest caràcter fragmentari, i genèricament híbrid, allò que fa que l'espectador aculli el final d'una manera una mica tímida i freda. Totes les imatges

provoquen, evoquen, una sensació profunda, fins i tot mística, però es troba a faltar un fil conductor, una certa continuïtat argumental. Estem davant d'un museu, una galeria, on ens enamorem de cada artifici visual, però on no podem experimentar la catarsi grega, el mimetisme entre l'escenari i la platea, entre l'espectador i l'actor, perquè el ritme no està marcat per un diminuendo i un crescendo. Cada artefacte poètic és autònom i el tempo es troba en cada individualitat, en la seva estructura interna però no, en el conjunt de la versió.

La Divina Comèdia de Romeo Castellucci, tot i prescindir del text i de no estar subjecte a una unitat compacta, és bella, impactant, i, de fet, segueix sent theatrón, sempre que s'entengui aquest com el "lloc per contemplar". Se'ns explica el patiment a través de metàfores espectaculars, la solitud a través d'analogies suggerents, i, per damunt de tot, la mort de l'artista si no es converteix en subjecte autoconscient.

Albert Lladó | ACPG

Fotos: Luca Del Pia. Vídeo: Festival Grec